

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جرائم علیه امنیت مستوجب حد

(شرح و تحلیل فقهی حقوقی جرائم محاربه، افساد فی الارض، بغی)

مؤلف

مسعود قهرمانی

با مقدمه دکتر فریدون جعفری

عضو هیئت علمی دانشگاه

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	: قهرمانی، مسعود، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: جرایم علیه امنیت مستوجب حد: (شرح و تحلیل فقهی و حقوقی جرایم محاربه، افساد فی الارض، بغی) / مولف مسعود قهرمانی؛ با مقدمه فریدون جعفری.
مشخصات نشر	: تهران: چتر دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۹۷-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: شرح و تحلیل فقهی و حقوقی جرایم محاربه، افساد فی الارض، بغی.
موضوع	: محاربه (فقه)
موضوع	: Muharibah (Islamic law)
موضوع	: افساد فی الارض (فقه)
موضوع	: Mischief in the land (Islamic law)*
موضوع	: بیه (فقه)
موضوع	: Boghat (Islamic law)*
موضوع	: جرایم علیه امنیت عمومی - ایران
موضوع	: Offenses against public safety - Iran
موضوع	: حقوق جزا - ایران
موضوع	: Criminal law -- Iran
شناسه افزوده	: جعفری، فریدون ۳۸۸ - عدمه نویس
رده بندی کنگره	: BP۱۹۶/۵
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۷۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۸۷۵۹۹

نام کتاب	: جرایم علیه امنیت مستوجب حد (شرح و تحلیل فقهی و حقوقی جرایم محاربه، افساد فی الارض، بغی)
ناشر	: چتر دانش
مؤلف	: مسعود قهرمانی
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۳۹۹
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۹۷-۸
قیمت	: ۳۵۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به افای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابع که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته، خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که یار مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آن‌ها، از یک سو و تناسب آن‌ها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش او به‌این‌جهت با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

نشانه‌های اختصاری	۶
مقدمه دکتر جعفری	۷
مقدمه مؤلف	۱۰
فصل اول: کلیات	۱۳
۱-۱- واژه شناسی	۱۵
۱-۲- مایه جرم‌انگاری جرائم علیه امنیت مستوجب حد	۲۶
۱-۳- وجوه افتراق و اشتراک جرائم علیه امنیت مستوجب حد	۵۵
فصل دوم: شرح جرائم علیه امنیت مستوجب حد از منظر فقه و حقوق کیفری ...	۶۳
۱-۲- جرم محاربه	۶۵
۲-۲- جرم افساد فی الارض	۹۹
۳-۲- جرم بغی	۱۲۷
فصل سوم: تحلیل تحولات جرائم علیه امنیت مستوجب حد در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۱۴۳
مقدمه	۱۴۵
۳-۱- جرائم علیه امنیت	۱۴۵
۳-۲- سیر تاریخی جرائم علیه امنیت مستوجب حد در قوانین کیفری	۱۵۰
۳-۳- تحولات قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در قلمرو جرائم علیه امنیت مستوجب حد	۱۶۱
۳-۴- تحلیل میزان هم‌سویی تحولات قانون مجازات اسلامی با موازین فقهی و حقوق عرفی	۱۶۸
نتیجه‌گیری و پیشنهادات	۱۹۰
منابع	۱۹۳
پیوست‌ها	۲۰۱
فهرست تفصیلی	۲۰۵

مقدمه دکتر جعفری

بشر و دنیای بشری از زمان تشکیل اجتماع و زندگی اجتماعی به اقتضای زمان و مکان برای ادامه حیات نیازمند تأمین امنیت در ابعاد شخصی و خانوادگی بوده است. متناسب با رشد خود و توسعه روزافزون جوامع و استحاله آن‌ها از انواع مکانیک به جوامع ارگانیک و سازمان‌یافته، ابعاد امنیت نیز دچار تغییر و تحول فراوانی شده است. در اهمیت امنیت در کنار مؤلفه‌های متعدد و متکثر نگاهی گذرا به طبقه‌بندی نیازهای اساسی انسان‌ها حاکی از جایگاه مؤثر آن پس از تأمین نیازهای غریزی فیزیولوژیک هست. حمایت و حفاظت از امنیت در دوران پیشین و اولیه یا دورانی که در آن تحت عنوان انتقام خصوصی یاد می‌شود به عهده اعضای خانواده یا قبیله بود. اما با شکل‌گیری دولت‌های قریب‌تر و متمرکز آن تکلیف از وظایف ذاتی دولت‌ها بوده است و در تمامی نظام‌های مشروع حقوق سیاسی دنیا توجه به مؤلفه امنیت عمومی شهروندان به عنوان حق اساسی و ذاتی آن‌ها، تدافع دولت‌ها محسوب شده است. در اهمیت بسیار بالای تأمین امنیت عمومی شهروندان تردیدی وجود ندارد، اما با توجه به شاخص‌ها و پارامترهای سیاسی و حقوقی کشورها، برداشت از امنیت می‌تواند متفاوت باشد. از طرف دیگر فقدان ترسیم حد و مرز مشخص و آشکار می‌تواند به نام امنیت، شبه‌حقوق آزادی‌های افراد را محدود نماید. بنابراین باید در تصریح و اعلام رفتارهای ناقض نظم و امنیت عمومی دقت و حساسیت بسیار اعمال نمود تا اصطلاحاً ارزشی مطلوب به ضد ارزشی نامطلوب مبدل نشود. در همین خصوص توجه ویژه به عموم و اطلاق یکی از مترقی‌ترین اصول مندرج در قانون اساسی در تدوین مقررات مرتبط با امنیت عمومی شهروندان مورد تأکید بسیار خواهد بود. اصل مهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اشاره می‌دارد که به نام تأمین امنیت و آسایش عمومی، آزادی‌های فردی و مشروع شهروندان مورد خدشه قرار گیرد.

اصل نهم: در جمهوری اسلامی ایران آزادی و استقلال و وحدت و امنیت ارضی کشور از یکدیگر تفکیک‌ناپذیرند و حفظ آن‌ها وظیفه دولت و آحاد ملت است. هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشه‌ای وارد کند و هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور، آزادی‌های مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند. اهمیت این اصل زمانی آشکار می‌گردد که تأکید دارد حتی با وضع قانون هم امکان سلب و نقض حقوق و آزادی‌های مشروع ملت به شرح مندرج در فصل سوم قانون اساسی متصور نیست و علی‌رغم تأکید بسیار بر قانون‌مندی و قانون‌گرایی در آزادی‌های فردی چارچوب معین کرده است. بنابراین یکی از وظایف اساسی قانون‌گذاران در جمهوری اسلامی ایران پیرامون مسئله مهم و حیاتی امنیت عمومی

شهروندان تدوین صدور و ثغور معین و مشخص بوده و امکان حمل مصادیق بر مفاهیم آن‌ها بدون تجویز تفاسیر شخص یا موردی فراهم گشته و با لحاظ عموم و اطلاق قاعده ارزشمند در تدوین شده باشد. مسلماً صراحت و روشنی قوانین امکان تفاسیر نامطلوب را از مجریان در سوءاستفاده احتمالی از الفاظ و عبارات مبهم و ناروشن خواهد گرفت.

کتاب حاضر از پژوهش ارزشمندی که ابتدا در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی تحت راهنمایی بنده توسط یکی از پژوهشگران توانمند و با دانش به رشته تحریر درآمده و سپس با الحاق و تکمیل در این قالب به جامعه حقوقی کشور عرضه می‌گردد. اهمیت کتاب به نگ نقادانه نویسنده بر ادبیات قانون‌گذار ۱۳۹۲ در تدوین مقررات قانون مجازات اسلامی در حوزه جرائم علیه امنیت است.

با توجه به سابقه مطالعات فقهی نویسنده و حضور در حوزه علمیه و تدقیق مباحث با نگاهی به منابع فقهی و اسلامی در علم امنیت بر ارزش علمی اثر افزوده است.

امیدوارم مسیر توسعه علمی و اجتماعی منصفانه و حکیمانه و تحلیل‌های علمی توسط پژوهشگران جوان و توانایی این مرز و بوم به غنای مباحث علمی حقوق کیفری در کشور بیفزاید.

با احترام

فریدون جعفری

عضو هیئت علمی دانشگاه بوعلی سینا

زمرستان ۹۸